

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA” IEȘE ÎN FIECARE ZI.

Pe un an 12 flor., pe șase luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și strălăutate:

Pe an 40 fr., pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

ANULU L.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNȚIURILE:

Oseriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Sortiri nefranate nu se primesc. — Manuscrisuri nu se retrămit.

Nr. 41.

Duminică, 22 Februarie (6 Martie).

1887.

Brașov, 21 Februarie 1887.

Cu mare încordare s'a așteptat de astădată în totă Europa discursul tronului, prin care s'a deschis noul Reichstag german în 3 Martie a. c. Se credea, că guvernul german se va folosi de această ocaziune spre a-și preciza atitudinea în politica din afară, aducându mai multă lumină asupra situației.

Așteptările de felul acesta nu s'au împlinit. Din mesagiul împăratesc, ce l'a cetit ministrul de stat Bötticher, în absența împăratului, care e bolnav, nu aflăm nimic nou. Se asigură întrinsul, că raporturile Germaniei cu celelalte state nu s'au schimbat și că „politica esteriă a Maj. Sale împăratului urmărește mereu scopul d'a susține pacea cu toate statele și mai vârtos cu statele vecine“.

Un singur pasagiu conține discursul tronului german, care, deși repetă din nou ceea ce s'a spus de atâtea ori înainte de alegeri despre importanța primirii septenatului, totuși este astfel stilizat, încât a făcut asupra membrilor Reichstagului o impresiune mai multă belicoasă, decât pacinică, prezentându-le situația ca foarte serioasă.

„Decă Reichstagul — dice mesagiul — va exprima unanim, fără șovăire și fără desbinare, voința națiunii de a se opune și în orice timp deplină înarmată cu totă tăria puterii noastre naționale în contra oricărui atac îndreptat asupra granițelor noastre, atunci Reichstagul singur numai prin deciziunile lui și încă înainte de executarea lor va întări în mod esențial garanțiile păcii și va înlătura îndoielele, ce s'au putut naște în urma discuțiilor parlamentare de până acuma asupra proiectelor privitoare la întărirea puterii noastre armate.“

Cu alte cuvinte: primirea septenatului va contribui a asigura pacea, pentru că nici un stat nu va mai cugeta a ataca Germania, vedându-o armată până în dinți. Ei bine, d'acă era și mai înainte totu așa. Nimeni, și Franța mai puțin ca ori ce altă putere mare, nu s'a gândit a ataca Germania. De ce d'acă atâtea pregătiri, de ce atâtea grabă cu înarmările.

Și ministrul de externe austro-ungar Kalnoky a făcut în delegațiunile asemeni declarații, d'acă refrenul lor este „că trebuie să fim gata pentru toate eventualitățile.“ Prin urmare diplomația prevede una sau alta eventualitate și o crede foarte apropiată. Probabil chiar, că dintr-o parte sau alta se pregătește o lovitură ofensivă și că cei ce pretează temerea d'un atac din afară se gândesc ei înșiși la un atac, la un război, care se-î mântuie de calamitatea de a cheltui mereu alte milioane pentru înarmări.

Unele foi opoziționale germane susțin cu toate acestea, că mesagiul împăratului Wilhelm desminte scirile de război, ce au fost răspândite cu intențiune de către presa bismarkiană, cu scopul de a face presiune alegătorilor germani în favoarea septenatului.

Nici nu mai scie omul, ce ar fi mai bine, să se trăgă starea de astăzi, care înghite milioane contribuabililor ținându lumea într-o continuă iritațiune și nesiguranță, ori să se hotărască odată la un fel. În totu cazul este rău cum e și nu sunt prospecte ca să fiă mai bine.

Până mai eră se părea, că cel puțin fatala cestiune bulgară a încetat de a mai fi periculoasă pentru pacea lumii. Acum revoltele din Bulgaria au nimicit și aceste speranțe și contele Kalnoky, care întâiu vorbea de „importanța secundară“ a cestiunii bulgare, este nevoit să a marturisi, că ea încă totu nu și-a pierdut caracterul său periculos.

Intr'aceia nimeni nu scie ce vrea Rusia și

ce pași are de gând să facă și totuși pacea lumii depinde ați în cea mai mare parte de la atitudinea acestei puteri.

Din pașalâcul lui Banffy.

Din Bistrița i se scrie diarului „Sieb. D. Tgbitt“, că în ședința comisiunii administrative a comitatului Bistrița, ținută la 21 Februarie, s'a prezentat recursul Sasilor contra cunoscutei hotăriri d'a se închide grădina de copii săsescă de acolo, și s'a decis a se trimite ministerului cultelor și instrucțiunii. În această ședință s'a întâmplat și un incident, care dă o nouă dovadă despre purtarea bruscă a organelor guvernului față cu îndreptățile dorințe ale naționalităților. Inspectorul de dare Algotzky referă despre încassarea dărilor în luna Ianuarie și despre un recurs al reuniunii de credit și împrumut din Bistrița și făc în legătură cu acesta și o moțiune. Membrul comisiunii, preotul Carol Müller, invită pe inspectorul de dare, să reproducă referatul său, cum a fost obicei până acum, și în limba germană, deoarece membrii aleși ai comisiunii administrative nu știu perfect ungurește. Această invitație fu respinsă de referent cu observarea, că el va refera în viitor numai în limba ungurească. Președintele Banffy-pașa care fu invitat să facă pe inspectorul de dare ași reproduce referatul său în limba germană, răspunde că după lege n'are drept a sili pe un funcționar, ca afară de „limba statului“ să refereze și în altă limbă. Inzadar avocatul Löw replică, că membrii aleși ai comisiunii nesciind perfect ungurește ar fi numai nisce stațiști la tractări unde se referă numai ungurește, că funcționarii sunt pentru popor, er nu acesta pentru funcționari și că considerarea la bună administrațiune cere, ca rapoartele să se dea și într-o limbă de toți înțelesă; inzadar accentuă avocatul Lica, că membrii români se mulțumesc cu o recapitulare în limba germană, nu s'a dat nici o urmare dorinței membrilor aleși ai comisiunii administrative.

Libertate ori despotism ungureș este acest fapt? Răspundă „liberala“ foia kossuthistă din Clușiu!

Nu v'atingeți de Jidovi!

E lucru cunoscut, că guvernul ungureș atâră de buzunarele Jidovilor, singurul refugiu pentru a mai cârpi ciuruita visteria a statului. Prin urmare nu trebuie să ne mirăm, decă Jidovii sunt copii răsfățați și giugiuliți ai stăpânirii ungureșe. Presa ungurească e în mâna lor, în funcțiuni sunt preferiți, arendile și gheșturile sunt ale lor, nemeșii scăpătați își află mântuire la punga jidovă, — negreșit până la o vreme, — prin urmare de ce n'ar fi Jidovii cei mai „patrioți“? Și apoi trebuie să știți, că chiar acum are nevoie guvernul ungureș de un împrumut de 40 milioane. Nu-i vorbă, Rothschild se dice că l'a respins pe d. Tisza, d'acă speranța nu e pierdută. Și-a cam pierdut guvernul ungureș creditul, și-a cam mâncat omenia, d'acă „patriotismul“ jidano-maghiar îl va face să n'țelgă pe Rothschild, că deși banii împrumutați sunt în pericol d'a fi pierduți, în schimb însă Ungaria e menită a deveni țera făgăduinței, precum arată toate semnele. Prin urmare să nu v'atingeți de Jidovi, că e foc!

Și ca să vedă și cetitorii noștri cu câtă cruțare e tratată jidovimea, le comunicăm o scenă petrecută în o ședință a camerei di Pesta, după ce se desbătuse până la un timp bugetul ministerului de agricultură, comerț și industrie. Raportul despre această ședință dice:

Mai mulți cetățeni din Tolnau petiționar la dieta ca să se ia dispozițiune prin autorități în contra arendatorului regaliilor de acolo Salomon Kohn, care folosește cazanul de rachiu pentru ași vindeca scărboșele sale bôle. Comisiunea propuse, ca, deoarece în această afacere s'a pornit cercetare, petițiunea să se dea ministrului de interne

Deputatul Geza Racz observă, din incidentul acestei petițiuni, că Jidovii, cari s'au introdus ca contrabandă până și în reuniunile de nobilitare a moravurilor, trecu bôlele lor asupra creștinilor. (Neliniste. Președintele sună clopoțelul).

Președintele: Rămăi la obiect și nu te estinde asupra unor lucruri, care ofensază 600,000 cetățeni și ating și fără de acesta neplăcut. (Vii aprobări.)

Geza Racz continuă a vorbi asupra acestui obiect.

Președintele: Sala acesta este cea mai distinsă sală de debateri a Ungariei și d. deputat datoră țării să respecte acest loc. (Vii și generale aprobări.)

Geza Racz declară, că a luat cuvântul numai în interesul petiționarilor creștini.

Iosif Madarasz protestă contra atacului antevorbitorului asupra reuniunii de nobilitare a moravurilor și speră, că ministrul va da în curând lămuriri în acestu cas și va lăsa să se pedepsască cum se cuvine cei cari vor fi vinovați; cel ce e de pedepsit, să-și ia pedepsa, fără considerare la confesiunea sa.

Gustav Vizsolyi arată, că chiar în petițiune se declară, că deja s'a pornit cercetare în această afacere. În totu cazul ministrul va raporta; până atunci să aibă răbdare Racz.

Președintele enunță ca deciune, că petiția se predă ministrului de interne.

Va să dică, îndată ce este în joc „onorea“ și „patriotismul“ Jidovilor, președintele dietei întrerupe pe vorbitor protestându ca să nu ofenseze 600,000 Jidovi și să respecte cel mai distins local de debateri al Ungariei.

Ce se face când e în joc onorea și patriotismul a 10 milioane nemaghiari? Atunci președintele dietei său tace, decă vorbește, dojenesc, nu pe calumniatorii maghiari, ci pe câte un deputat național, care se încercă a protesta în contra calumniatorilor. Când se ridică corifeii parlamentari ca să descrie naționalitățile nemaghiare ca dușmane statului, înțregă camera aprobă cu președinte cu tot; er când se găsește un corb alb, care se le spună îngâmfătorilor dela putere, că rău facu când își îndușmănescu astfel naționalitățile, atunci erăși înțrega camera isbucnesce în strigăte de desaprobară și președintele găsește că nu se vorbește la ordinea zilei. Nimeni nu și ridică atunci vocea să se respecte „cel mai distins loc de debateri al Ungariei“; nimeni nu se ridică să ia în apărare cele 10 milioane de locuitori ofensați, cari portă greul și sarcinile statului, nu numai usurile și folosele ca Jidovii.

D'acă din nenorocire trăim în țera risipei și d. Tisza are trebuință acum la momentu de multe milioane și erăși trebuie să apeleze la buzunarul capitaliștilor perciunați.

Prin urmare nu v'atingeți de Jidovi!

SCIRILE ZILEI.

Precum se scie, deputatul Mocsary a adresat alegătorilor săi din Halas o scrisore deschisă asupra punctului său de vedere espus în cestiunea naționalităților și desfășurată prin vorbirea sa de deunăzi în dietă. În urma acestei scrisori, alegătorii săi din Halas au ținut — precum anunță „Egyetertés“ — în 2 Martie o adunare fără deosebire de partidă, în care s'a hotărât unanim, că alegătorii nu se alătură la punctul de vedere al lui Mocsary în cestiunea naționalităților și nu-l aprobă.

—x—

Princesa de coronă Stefania, ca protectore a asilului ungureș de copii din Tergu-Murșului a dăruit acestuia și pentru anul curent 50 fl.

—x—

Din Bucovina erăși au vrut să vină în Ungaria, după cum scrie „Kolozsvár“, 30 familii de Ciangăi din comuna Josefina. Guvernul ungureș însă le-a făcut cunoscut să rămână acolo, unde sunt, căci aici n'au unde să se colonizeze. Reuniunea Ciangăilor va a-

